

ΑΜΟΡΓΟΣ

Ἄλλάζουν οἱ θράχοι κυρά μου;
Ἄλλάζουν οἱ ἄνθρωποι.

Αὐτό τό νησί τό γύρεψα μέσ στ' ἄλωνάκι τοῦ νεροῦ
νά παίξει μέ τίς καλαμιές ἐνάντια στόν ἀέρα
νά λιχνίζει τό κύμα καί νά ἐπιστρέφει
στά μάτια σου μέ τούς αὐριανούς κόσμους.
Αὐτό τό νησί εἶναι πέτρα θρεμένη, χλοϊσμένη,
πανέμορφη κατοικία πρὶν ἀπό τό τελευταῖο ταξίδι
ἐωθινό μήνυμα σ' ὅλες τίς θάλασσες:
—Ἐδῶ ταιριάζει ἡ γαλήνη καί ἡ λάμψη.

Τά παιδιά, τά παιδιά φεύγουν, ἀφήνουν τό νερό,
τούς γελαστούς ἴσκιους στά χαλάσματα,
τό περιβόλι μέ τήν πατημασιά τοῦ μεροκαματιάρη.
Τά παιδιά, τά παιδιά, ἀφήνουν τήν Χοζοθιώτισσα
τό μοναστήρι ἀνάμεσα στά κρεμαστά νερά, τόν ἄγουρο καλόγερο
τίς μάνες πίσω ἀπό τούς ἄσπρους τοίχους μέ τό δενδρισάκι
Ποιό χρυσόβουλο πιά, καί ποιός Ἀλέξης Κομνηνός;
μόνο ἡ σκουριά ἀπ' τό καρφί σκορπισμένη στό χῶμα.
Θά ξαναβλαστήσει στόν ξένο τόπο; Ἐχετε γειά, γειά.

Ἦχώ ἀπό κυκλαδίτικου εἰδώλου τραγῦδι, ἄκουσέ την.
—Ἐδῶ ταιριάζει ἡ ζωὴ καί ἡ ἀγάπη.
Πρὶν ἔρθουνε οἱ μηχανές καί διώξουν τά πουλιά, τόν ὕπνο.
Πρὶν κάπνα καί κρότος μαράνει τά φυλλώματα
καί σθήσει τή φωνή καί τή γραφή τοῦ Μάρκου:
—Μακριά ἀπό τά ξένα ἄρματα καί γράμματα Ἄμοργό.
Γερό κόκαλο ἀπό τό ἑλληνικό κορμί λουσμένο στό Αἰγαῖο.

(Ἀνέκδοτο ποίημα τῆς Κοραλίας Θεοτοκά, σταλμένο στό τραῦμα
τόν περασμένο Νοέμβρη).

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΓΓΕΛΑΚΗ-ΡΟΥΚ Κοραλία Θεοτοκά

«Ἡ Κοραλία τῶν τάφων» γλίστηρε
μέσ ἀπό τά λουλούδια, τά κλαμένα
μάτια τῶν ποιητῶν, τό χειμωνιάτικο
φῶς καί χώθηκε στό δικό της τάφο.
Ἡ Κοραλία εἶχε ἀγαπήσει τό θάνατο
παράφορα. Τό πάθος της ἀπόλυτο,
μαυλιστικό χωρίς τίποτα τό ἀρρω-
στημένο, ἔθρεφε τήν ποιήσή της.
—Ἄς ξαναδιαβάσω τά ποιήματά της,
λέω, τοῦτο τό πρῶτο βράδυ τοῦ
ταξιδιοῦ της· «θά τό θέλει». Ὁμαλά
πηγαίνω ἀπὸ τό θάνατό της
στήν ποιήσή της. «Ὁ νόμος τῶν ἀο-

ράτων πού μαγνητίζει τά σχήματα».
Αὐτόν τόν νόμο διερευνᾷ ὅταν συλ-
λογᾶται, ὅταν συνθέτει ἢ παραληρεῖ
τά ποιήματά της, ὅταν θέλει τήν
ἐπαφή μέ τό νεκρό της καί γίνεται ὁ
νεκρός της μέσα στό ποίημα γιά νά
γευτεῖ μέ πληρότητα τό χῶμα του.
(Τί θά πεῖ βροχή/πρὸς τό χῶμα/τί θά
πεῖ «διάστημα» πές μου/ φιλί πάνω
στό χῶμα/μάτια ἔξω ἀπ' τό χῶμα/πά-
νω στό χῶμα.
Χρόνια τυλίχτηκα τό σεντόνι τοῦ νε-
κροῦ μου/ διψώντας τή βροχή του).

Τί άνεση πούχει ή φαντασία τής Κοραλίας όταν κινεΐται σέ τόπο χλοερό, τί ώραία θεβαιότητα! (Εΐναι ώραία εκεί πέρα, τό ξέρω). Ή δική τής άξεπέραστη έμπειρία πένθους — όταν έχασε τόν άντρα τής τόν Γιώργο Θεοτοκά — έγινε ή αρχή αύτής τής έξοικίωσης. Άλλά οί έπαφές μέ τό θάνατο γίνονται στό φώς, όχι στό σκοτάδι(Φώς μελανό, και μέσ στό φώς ό κόσμος/μιά κόκκινη άπειλή πού καιεί). Ή ποίησή τής κρατάει μιά ειδική ίσορροπία ανάμεσα στην έντονη αίσθηση του φυσικού, οργανικού θανάτου και τή μεταφυσική ένατένιση του Θεου. (Μπορεί κι ή αγάπη νά μήν έχει μνήμη/οί λέξεις διάρκεια και οί φωνές επιθυμίες/ όμως έγώ κρατώ τής άπουσίας τό τέρας/και μ' όνειρα άγγίζω τό Θεό). Ναι, σκεφτόμουνα, σήμερα τό άπόγεμα, πατώντας τά μάρμαρα τών άλλων, προσπαθώντας νά τή φτάσω κι ένώ έλαμπαν κύκλοι κύκλοι τά λουλούδια γύρω άπό τήν τρύπα, αύτή είναι ή ποίηση τής Κοραλίας. Μιά ποίηση τάφου, ποίηση κυπαρισσιου μέ μελίσι από πουλιά νά σκύβει στην πέτρα, νά είναι όλα τόσο συγκρικριμένα και ζεστά κι όλα τόσο χαμένα για πάντα.

Ίσορροπεί ό τάφος γιατί ένώ ήρεμα περιέχει τό νεκρό του μπορεί και ταξιδεύει μέσ στην Άνοιξη. Φροντισμένος μέ δάχτυλα και δάκρυα είναι αύτός πού και ξεχασμένος δρᾶ άπό μέσα, γίνεται πράξη τής φύσης. (νά πού κι άπό τήν νεκρή πράξη/άνθίζει ή γαλήνη στό κενό./ Τί λύση κι έτούτη!). Ή Κοραλία ξαναπαίρνει τή στάση τών γυναικών όταν νιάζονται τούς πεθαμένους. Ή ποίησή-της μιμείται τίς κινήσεις: γονατίζω στό ένα γόνατο, άνάβω τό καντήλι, γιομίζω νερό τό βάζο, θάζω μέσα τά λουλούδια, τό τοποθετώ, κοιτάω τό φοβερό τετραγώνο κι έπειτα ρίχνω ματιά ένα γύρω. Βραδιάζει.(΄Αντρα μου, ό ήλιος

νά/ στό μαύρο κυπαρίσσι/ έγώ ή μαύρη, νά στόν ήλιο· τί άλλο; τί άλλο;»
 Ό πόνος γίνεται ιεροτελεστία, ή ιεροτελεστία διδαχή. Τό μηδέν διδάσκειται μέ τό βίωμα άλλα μαθαίνεται μέ τήν ποίηση. (΄Εσύ πού πήγες μακριά/είσαι μέσα μου/ένα πλήρες μηδέν/άγαπημένε/άγιος πού άνεβαίνει ως τό αίμα...) Τό μεταίχιμο—τάφος είναι ό έρωτας και ή γλυκότητα τής ζωής χυμένα στή φύση, είναι μιά άπτή άνυπαρξία. Ή λατρεία τών τάφων είναι μιά λατρεία ζωής. Γι' αύτό ή ποίηση τής Κοραλίας περιστρέφεται δυναμικά γύρω άπ' τό μαύρο φώς. Ή έμμονή τής, ό έρωτάς τής είναι έρωτας ζωής πού περνάει τό στάδιο του θανάτου. (Σκόνταψα στό φώς και δάγκωσα ουρανό, ναι,/άλλά μέ τή σκόνη, όχι, δέ συμάχησα. Γεμάτη άπό τό σπέρμα τής ανάγκης/ βασανίζω τόν καιρό για νά μάς άνήκει. Κυνηγημένη άπό τό ρίγος του άνύπαρχτου/κεντώ τή γλώσσα μου λέξεις. Τραγουδώντας σου τό θάνατο σ' έλευθερώνω).

Ό άγαπημένος μεταμορφώθηκε σέ νεκρό: τόν ακολουθεί, καμιά μορφή του δέν τήν άποξενώνει. (Σάρκα μου σ' αγαπώ/ως τά λουλούδια). Δέν ξέρω οΰτε μ' ένδιαφέρει τούτη τήν ώρα πόσο μεγάλη ήταν ή ποίηση τής Κοραλίας Θεοτοκά. Αυτό πού μέ συνταράσσει είναι ή έμπιστοσύνη τής στην ποίηση, μιά έμπιστοσύνη τόσο εκδηλη στους στίχους τής! Πόσο άφηνόταν νά όδηγηθεί άπ' αύτήν όταν πλησίαζε τούς άπαγορευμένους χώρους του θανάτου και τής τρέλας. Πόσο τολμούσε! Μέ τaráζει τό πόσο τολμούσε νά πει τόν έρωτα θάνατο, τόν θάνατο έρωτα, νά ζητήσει άπ' τό θάνατο τήν ήδονή τής ζωής. (Και διπλώνουμαι στόν ύπνο για νά μή σ' άρνηθώ). Στηρίζεται στην ποίηση κι άνεβαίνει τό θάσανό τής, χωρίς νάναι ντυμένο «ποιητικά», μόνο πιστεύοντας. (Ό ποιητής... περι-

πλανιέται μέ τό σάβανο τών λογι-
σμών/άνάμεσα σ' εϋδαι μονία καί κα-
τάρα/καί πρίν συντρίψει τούς κροτά-
φους του/ή βαθύτρηη έλξη του όλό-
κληρου τόν εξαγνίζει).

Κόθοντας άπ' τά δρομάκια τά σπαρ-
μένα καντήλια λέω: Κοραλία, ή ποιή-
ση (γελās τώρα, σέ βλέπω) γιατί δέ
σ' έσωσε; Γιατί άφησε άπό τά χέρια
της τό σκοινάκι πού σέ κρατούσε;
'Αλλά ξαφνικά ένας στίχος της: (Εί-
μαι στέρεος, γιατί μάχομαι έξω άπό
τό σώμα')

Μήπως λοιπόν κάπου κάτι σώζει...
σώζεται;

Κατερίνα Άγγελάκη - Ρούκ
'Αθήνα 19 Δεκεμβρίου 1976

Σ η μ ε ί ω σ η

Τά ποιήματα είναι άπό τίς ποιητικές συλ-
λογές πού άφησε πίσω της ή Κοραλία
Θεοτοκά:

Σέ άλλο φώς, "Ίκαρος 1967 (Προσφέρε-
ται άντί χειρογράφου» γράφει ή ίδια στήν
πρώτη σελίδα).

Ταυτότητα, "Ίκαρος 1971

Τό ποίημα οί Μεγάλες Διαδικασίες, "Ίκαρος
1975

ύπάρχει καί μιά πρώτη συλλογή μέ τό
όνομα Κοραλία Άνδρειάδη καί μέ τίτλο
'Απόπειρες, 1963 πού δέν τήν έχω δια-
βάσει.

ΝΙΚΟΥ ΔΑΜΙΓΟΥ: Τό 'Αλεξιβρόχιον τής 'Οδέττης, 'Αθήνα 1976

Πρόκειται γιά μιά περίτεχνη καί περίπλοκη σάτιρα, πού λειτουργεί σέ
πολλά επίπεδα, τών μυθιστορημάτων περιπετειών—καθαρευοισιάνικες μετα-
φράσεις του Δουμά καί του Βέρν, καί λαϊκά άναγνώσματα (Τσακιτζής, Οί
Λησταί του Δήλεσι, Μικρός "Ηρωας) πού μέ τόν θερμπαλισμό τους καταργούν
κάθε άληθοφάνεια δράσης.

Δομικά, τό μυθιστόρημα άποτελείται άπό έννέα ένότητες πού άλλες συν-
δέονται χαλαρά μεταξύ τους —σνήθως μέ άμεσες συγγραφικές παρεμβολές—
κι άλλες μένουν ασύνδετες. Στίς ένότητες αυτές παρελαύνουν τά πιό χαρ-
κτηριστικά μοτίβα τών περιπετειωδών άναγνωσμάτων: ή βαρώνη πού πεθαί-
νει ψιθυρίζοντας άσαφείς πληροφορίες γιά τή θέση ένός θησαυρού· ή μονο-
μαχία του καπετάνιου μέ τόν έπιβάτη πού τελικά άποδεικνύεται γίός του· ή
σχεδία πού δέχεται έπίθεση ήμιαγρίων ένώ τό ρεύμα τήν παρασέρνει πρós
τόν καταρράκτη, καί άλλα. 'Η έπεξεργασία τών μοτίβων γίνεται μέ άπόλυτο
σεβασμό πρós τίς συμβάσεις του είδους· έτσι, συναντούμε όλες τίς στερε-
ότυπες σκηνές καί παρεμβολές πού συμπεριέχονται στά μοτίβα (τίς συχνές
λιποθυμίες, τόν περίλυπο ήρωα νά παίζει πιάνο, τό καράβι πού κινδυνεύει
στήν τρικυμία, τήν ήρωίδα πού γλιτώνει άπό τίς άσελγείς περιπτώξεις του
συζύγου χάρη στήν παρουσία του πιστού σκλάβου, τήν ένημερωτική περι-
γραφή του τρόπου διεξαγωγής στοιχημάτων), τεκμήρια καί τής μυθοπλαστι-
κής ικανότητας του συγγραφέα καί τής έξοικειώσής του μέ τό είδος.

Σέ πρώτο επίπεδο, ή σάτιρα του μυθιστορήματος περιπετειών λειτουργεί
μέ τήν παρωδία αυτών άκριβώς τών μοτίβων πού έπιτυγχάνεται είτε μέ τήν
άπότομη άντικλίμακα (bathos) : ή 'Οδέττη νιώθει ένα ρίγος νά διαπερνά τό